

Mateloos verbonden

Zondag 26 mei 2013 – feest van de heilige Drie-eenheid

Viering van woord, gebed en communie, Dominicuskerk, Utrecht

gelezen Spreuken 8, 22-31, Psalm 8, Romeinen 5,1-5, Johannes 16,12-15

1.

Wie voelt zich nooit overweldigd door alles wat er is, overmatig rijk bedeed met wat hij mag meemaken of waar zij deel van mag zijn, ver boven de maat van verdienste begenadigd met kinderen en kleinkinderen, man of vrouw, ouders of grootouders; collega's of vrienden. Ineens kunnen we beseffen hoe rijk we begiftigd zijn met liefde en warmte, met tijd en met ruimte. Voor de mensen die dat mogen ervaren is dit vaak het meest duidelijk bij het krijgen van kinderen, of bij het zien van het opgroeien en het volwassen worden van hun kinderen: ik heb hier wel aan bijgedragen, maar wat er nu is uitgekomen gaat ver uit boven alles wat ik er ooit heb ingestopt. Maar zelfs bij de eenvoudigste vriendschap wat je eruit krijgt in geen verhouding met wat je erin stopt. Daar kom je echter alleen achter als je ophoudt met rekenen en niet langer de vraag stelt of je er niet meer instopt dan je eruit haalt.

Het is in die overmaat aan gaven die ons omringen dat God iets laat zien van wie Hij ten diepste is. Het gaat er in het geloof niet om dat we weten dat er 'iets' is dat groter is dan wij, het gaat er in het geloof om te weten dat er een overmatige gulheid is, liefde die ons gunt dat het ons goed gaat, die ons omringt met betrokkenheid, die ons koestert in zijn draagkracht. Met excuses aan de kruideniers, en aan de kinderen van kruideniers, maar God kruideniert niet. God rekent niet en meet niet en vraagt niet of het misschien ietsje meer mag zijn? Het is altijd veel meer dan waar je zelfs in het diepste diepten van kon dromen. Met excuses aan de ambtenaren, maar God is geen ambtenaar en laat zich niet inperken door regels en normen. En zonder excuses aan de theologen want wij zouden het moeten weten en anders zijn we geen knip voor onze neus waard, maar God is geen theoloog en weegt zijn woorden niet op een goudschaaltje. God is overmaat, abundantie. Gods Wijsheid, zoals de schrijver van het boek Spreuken haar zelf sprekend opvoert, is geen verstandigheid die weet wat zij doet en daarom steeds binnen de grenzen blijft. Gods Wijsheid weet van gekkigheid niet wat ze moet en schept uit overvloed hemel en aarde, zee en land, dieren en mensen. Allemaal volstrekt overbodig want waar is het allemaal goed voor en wie zou het gemist hebben als het er allemaal niet was: er was immers niemand geweest om het te missen. Maar nu het er is, is het pure rijkdom. Dat is Gods Wijsheid: mateloze wil om te geven, niet omdat het ergens goed voor is, maar omdat het goed is.

2.

Dat weten wij definitief dankzij Jezus. Zijn overmatige betrokkenheid, zijn alle tegenstellingen verbindende liefde, zijn bereidheid om alles te geven tot en met zijn eigen leven, zijn eigen lichaam en bloed, zichzelf – Jezus bereidheid tot geven deed mensen in hem God herkennen. Zo moet God zijn, degene die alles wat is om niet aan het niets heeft onttrokken, degene die ons zonder reden ons bestaan gunt en die ons zonder dat wij het ook maar enigszins verdienen maakt tot degenen die de wereld mogen bewonen zoals koningen hun koninkrijk, en zoals tuinlieden hun tuin. Wij mogen zorgen voor wat ons zorg geeft, voor wat ons plaats in een ruimte van zin en betekenis. De manier waarop Jezus verbindingen herstelde en mogelijk maakte, dat moet wel iets zeggen over de manier waarop God dat doet. De manier waarop Jezus zichzelf niet spaarde, niet dacht aan zijn eigen veiligheid en hoe overeind te blijven, dat zegt iets, zo gingen onze voorouders in het geloof geloven, over God die zich in zijn verhevenheid naar onze doorgaans maar laag bij de grondse levens keert. Wij hebben het gezongen: 'Als ik kijk naar de hemel, het werk van uw vingers, de maan en de sterren die Gij hebt bevestigd, wat is dan de mens dat Gij aan hem denkt, de zoon van Adam, dat hij U ter harte gaat'. Deze zorgzaamheid is

de gestalte van Gods grootheid, zoals het volkomen ontbreken van angst om klein te worden, de gestalte was van Jezus grootheid.

Wat Jezus van God zichtbaar heeft gemaakt is door de Grieks-orthodoxe theoloog Johannes Zizioulas 'de ontologische revolutie' genoemd. Een revolutie tot in de grondslag van het zijn zelf. Als wij ons een voorstelling maken van het hoogste en meest verhevene, van wat de grondslag is van alles wat is en van wat daarin zichtbaar wordt als dat wat waarachtig en ten volle bestaan mag worden genoemd, dan denken wij aan iets dat niets van anderen nodig heeft, dat helemaal volmaakt zichzelf is en op zichzelf staat. Jezus heeft ons duidelijk gemaakt, Hij heeft voor ons belichaamd en tastbaar onder ons aanwezig gesteld, dat de hoogste vorm van zijn niet onafhankelijkheid en onverschilligheid is, maar verbondenheid, gemeenschap, betrokkenheid. Niet betrokkenheid die voortkomt uit de noodzaak iets van een ander te krijgen, iets aan een ander te ontlenen, beter te worden van een ander. Neen, betrokkenheid in vrijheid, alleen gedreven door de waarheid dat verbondenheid een hogere vorm van zijn is dan geïsoleerdheid, relationaliteit meer dan onverschilligheid. God is pure vrijheid en God kiest ervoor om verbonden te zijn, is de beslissing om gemeenschap te zijn en maakt zo gemeenschap en verbondenheid tot de grondslag en de hoogste realisering van alles wat is. Want alles komt uit God, wordt door God gedragen bereikt in God zijn voltooiing en is zo op een specifieke manier beeld van God. Het is en blijft een revolutionair idee: mensen en dingen laten niet in hun stabiliteit en onaantastbaarheid, maar in hun passie voor gemeenschap en verbondenheid iets van God zien.

3.

Voor een God die in zichzelf betrokkenheid is, is het passend dat God ook verbeeld wordt als in zichzelf gemeenschap: dat is één van de betekenissen van het christelijke beeld van de drie-ene God. God is niet zomaar één, maar een eenheid van onderlinge betrokkenheid en verbondenheid, van liefde en wederliefde, van gemeenschap waarbij de een zorgdraagt voor de ander, niemand alleen voor zichzelf opkomt en alleen zichzelf uitdraagt, maar waar ieder is wat Zij of Hij is dankzij de anderen en de anderen zo in zekere zin in zich meedraagt. Dit is wat we Jezus in het evangelie van vandaag over de relatie tussen hem en zijn Vader horen zeggen: 'Alles wat de Vader heeft, is het mijne'. En alles wat Hij heeft, is van de Geest die zal komen en zo is ook alles wat van de Vader is van de Geest en gaat niets van wat de Geest doet buiten de Vader en buiten Jezus om.

Indrukwekkend en duizelingwekkend, maar wat maakt het uit als we dit weten? Het betekent bijvoorbeeld dat als God zich aan ons voordoet als indrukwekkende grootsheid, en daarin bij ons ook altijd het gevoel van afstandelijkheid oproept, God dan toch niet zonder de nabijheid en zichzelf kwetsbaar makende liefde is zoals deze in Jezus zichtbaar werd, en niet zonder de meeslepende kracht van de Geest. En als God zich aan ons voordoet in Jezus' lichamelijke verbondenheid met ons, en wij in hem onze broeder herkennen, vlees van ons vlees, dan is Hij toch niet zonder Gods grootheid die ons ontzag inboezemt en Gods passie die ons onherroepelijk bij onze kladden pakt en op een nieuwe manier in de wereld plaatst. En als God bij ons is als onruststokende Geest, die ons verlangen aanblaast naar een gemeenschap tussen mensen die er nog niet is, maar waarvan wij ten diepste weten dat het onze bestemming is, dan is Zij niet zonder Gods alles structurerende macht, en ook niet zonder Gods intieme betrokkenheid op wat breekbaar en gebroken is en hunkert naar opstanding. God is in diversiteit gemeenschap, zoals Hij in verhevenheid en zelfgenoegzaamheid betrokkenheid is en in heftigheid en meeslependheid tederheid.

Dat Gods eenheid niet in tegenstelling is met diversiteit en verschil, maakt duidelijk dat wij, in al onze diversiteit, in zijn eenheid ten diepste verbonden zijn en dat zijn betrokkenheid niemand uitsluit. Dat Gods grootheid en macht niet in tegenstelling is met vernedering en zwakte, maakt duidelijk dat wij nooit en nergens van God los zijn ook al voelen wij dat soms wel zo, ook al

doen wij daar zelfs, zo lijkt het althans, nog zo ons best voor. God heeft zelfs de godverlatenheid en de zonde tot ruimte gemaakt, waar wij met hem verbonden kunnen zijn. En dat God als brenger van stabiliteit en orde niet in strijd is met passie en hartstocht, maakt duidelijk dat wat kan zich niet beperkt tot wat zich als mogelijkheid laat aantonen en tegelijkertijd dat Gods vermogen alle grenzen te doorbreken en alle dingen nieuw te maken geen angstaanjagende willekeur betekent, maar trouw aan zijn eerdere gesproken woorden en zijn eerder getoonde daden.

Gods trouw aan zijn volk laat zich door niets inperken en begrenzen ook niet door wat wij ons aan trouw kunnen voorstellen. Waar we ook zijn, we leven in en dankzij God zoals deze zich heeft doen kennen in Jezus zijn Gezalfde. De Geest zal ons de steeds verrassende waarheid hiervan laten zien. Waarvoor zouden we dan nog vrezen: de wereld ligt voor ons open. – Dat het zo mag zijn.

Erik Borgman